

Spis treści

Wstęp	9
ROZDZIAŁ 1	
Pogranicze kulturowe jako szczególna przestrzeń komunikacji społecznej	17
1.1. Historyczno-kulturowe tło wielo- i międzykulturowości na wschodnich pograniczach Polski	23
1.1.1. Judaistyczne korzenie współczesnych kultur opartych na religiach monoteistycznych	25
1.1.2. Ikonoklazm i ikony – chrześcijańskie spory z judaizmem w tle	39
1.1.3. Dyfuzja kultur na styku dwu części składowych dawnej Rzeczypospolitej	47
1.2. Chrześcijańskie pogranicze – wzajemne wpływy i ich efekty	69
1.3. Wymiar etniczno-narodowy relacji na pograniczu kultur	81
1.4. Jagiellońska Rzeczpospolita i jej kulturowy spadek dla żyjących pokoleń	85
ROZDZIAŁ 2	
Rola tożsamości społeczno-kulturowej w pedagogicznej perspektywie komunikacji międzykulturowej	95
2.1. Wielowymiarowość tożsamości społeczno-kulturowej w prezentowanym ujęciu	96
2.1.1. Identyfikacja lokalna, regionalna	99
2.1.2. Identyfikacja etniczno-narodowa	107
2.1.3. Identyfikacja religijna	114
2.2. Tożsamości z pogranicza kultur – egzemplifikacje i ich komunikacyjne znaczenie	120
2.2.1. Julian Tuwim	122
2.2.2. Romuald Jakub Weksler-Waszkinel	130
2.2.3. Brunon Synek	135

ROZDZIAŁ 3

Komunikacja międzykulturowa w pedagogice w warunkach pogranicza terytorialnego	150
--	-----

ROZDZIAŁ 4

Kompetencje do komunikacji międzykulturowej w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości	157
4.1. Komunikacja międzykulturowa w sferze kultury symbolicznej	157
4.2. Istota kompetencji do komunikacji międzykulturowej w przyjętej perspektywie metodologicznej	161
4.3. Rola znaczenia w komunikacji w perspektywie interakcjonizmu symbolicznego	167
4.4. Bariery w komunikacji międzykulturowej	172
4.4.1. Zawłaszczanie kryterialnych symboli kulturowych	174
4.4.2. Centryzm	177
4.4.3. Stereotypizacja	178

ROZDZIAŁ 5

Aksjologia relacji międzykulturowych	182
5.1. Kwestia symetrii w relacjach międzykulturowych	182
5.2. Relatywizm kulturowy	185
5.3. Kategorie postaw w komunikowaniu międzykulturowym	188
5.3.1. Tolerancja w wąskim rozumieniu	190
5.3.2. Zainteresowanie odmiennością jako wartość	190
5.3.3. Dialog kulturowy jako wartość i działanie	193
5.3.4. Symbioza kulturowa jako wartość	195
5.3.5. Przyjmowanie perspektywy Innego	199

Kompetencje do komunikacji międzykulturowej na pograniczu kultur. Egzemplifikacja empiryczna na przykładzie badań obejmujących młodzież województwa podlaskiego	205
6.1. Mikrowskażniki wiedzy badanych o zróżnicowaniu kulturowym północno-wschodniej Polski	207
6.1.1. Szczegółowa analiza skojarzeń badanych z wybranymi symbolami stanowiącymi kryterialne atrybuty tożsamościowe w wymiarze religijnym	215
6.1.2. Syntetyczne rezultaty w obszarze obejmującym elementy wiedzy o odmienności kulturowej	238
6.2. Postawy badanych wobec odmienności kulturowej	244
6.2.1. Zgeneralizowane kompetencje do komunikacji międzykulturowej	254
6.2.2. Kompetencje do komunikacji międzykulturowej a identyfikacje społeczno-kulturowe badanych	255
6.2.3. Wybrane uwarunkowania kompetencji do komunikacji międzykulturowej uczniów szkół średnich	266
Konkluzje	277
Literatura	283
Spis obiektów graficznych	292
Резюме	295
Summary	296
Indeks osobowy	297
Indeks nazw geograficznych	303
Indeks terminów	306